

immaterieel erfgoed

Let's Party!
Hooggeëerd publiek!
De vrijmetselarij
Opmars van de selfie

Immaterieel erfgoed en jongeren

Een van de belangrijke vragen in het erfgoedzorgplan is: waarom zouden volgende generaties jouw traditie willen overnemen? Wij stellen die vraag om gemeenschappen te laten nadenken over de toekomst. Zij willen immers dat hun traditie blijft voortbestaan en doen daar alles voor. Als je zoveel liefde koestert voor een traditie, dan is het moeilijk om je voor te stellen dat jongeren daar anders over denken. Veel gemeenschappen hebben dan ook moeite om deze vraag te beantwoorden.

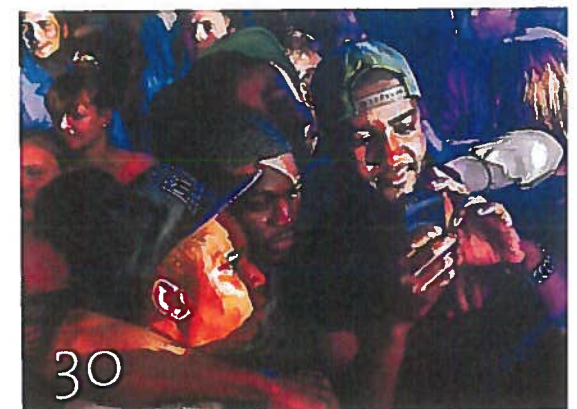
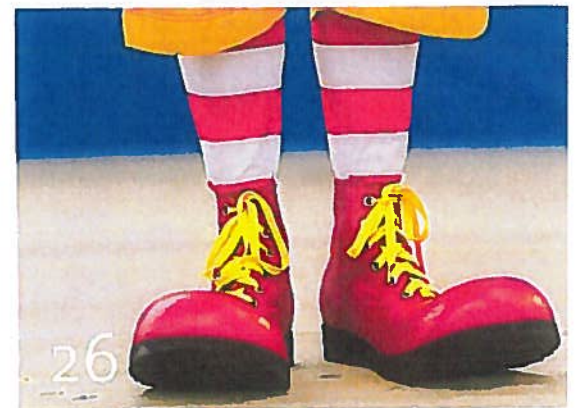
Jongeren hebben een heel ander leven dan jonge mensen een of twee generaties geleden. Bedenk maar eens hoe je tegenwoordig via Facebook en Twitter de hele wereld deelgenoot kunt maken van wat jij beleeft. Het delen van ervaringen gaat tegenwoordig supersnel. Je deelt een bericht met vijftig vrienden en die sturen het weer door naar honderden anderen en zo gaat jouw leven de hele wereld door. Dat is een heel nieuw saamhorigheidsgevoel.

Voor immaterieel erfgoedgemeenschappen is het belangrijk om inzicht te hebben in de jongerencultuur van nu, dat helpt enorm bij het beschermen van een traditie. Een instantie die daarbij kan helpen is Imagine IC In Amsterdam. Deze instelling documenteert eigentijdse, stedelijke levensstijlen van jongeren. Grote steden kenmerken zich door een diversiteit aan culturen, daardoor ontstaan er nieuwe samenlevingsvormen. Het is interessant om te zien hoe jongeren met die diversiteit omgaan. In hun nieuwe tentoonstelling Let's Party laat Image IC zien hoe de hedendaagse uitgaansrituelen eruitzien. Een nieuw ritueel op de grote dansfeesten is het 'put your hands up in the air': duizenden handen die tegelijkertijd in de lucht gestoken worden aan het eind van een feest. Het geeft de feestgangers een bijzonder gevoel van verbondenheid.

Ook het maken van *selfies* – gefotografeerde zelfportretten – is in korte tijd onderdeel geworden van de Nederlandse cultuur. Selfies zijn niet alleen populair bij jongeren, ook heel veel ouderen delen hun portret met de wereld. Dat selfies Nederland hebben veroverd, blijkt wel uit het feit dat het woord door Van Dale in 2013 tot het Woord van het Jaar is uitgeroepen. Op een van de immaterieel erfgoedbijeenkomsten kwam het idee op om de populariteit van selfies te gebruiken om jongeren hun traditie te laten promoten.

Zo kunnen nieuwe jongerentrends ook gebruikt worden voor het borgen van tradities. Door gebruik te maken van wat bij jongeren leeft, kunnen gemeenschappen de nieuwe generatie bij hun traditie betrekken. En wie weet, zijn deze nieuwe trends wel het immaterieel erfgoed van de toekomst

Ineke Strouken
INEKE STROUKEN
hoofdredacteur

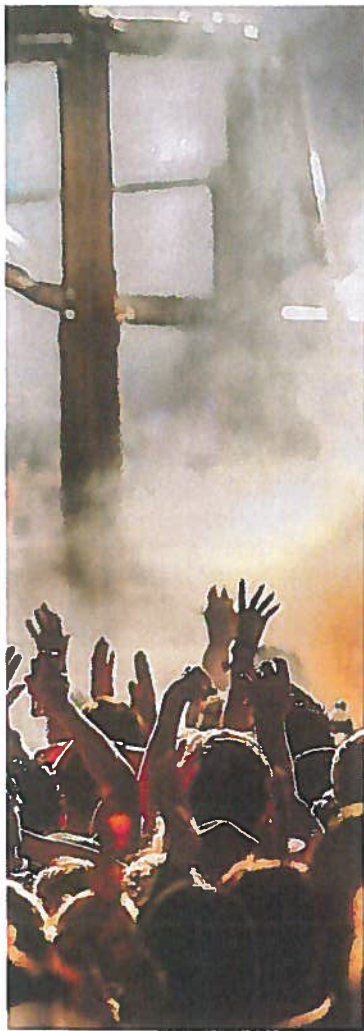
Dansfeesten op elektronische muziek zijn niet meer weg te denken uit het sociale leven anno 2014.

Een happening als het Amsterdam Dance Event (ADE) trok, verspreid over vijf dagen en tachtig locaties, dit jaar 350.000 bezoekers. Massale feesten in danstempels als de Arena, de Heineken Music Hall, Sensation en Ziggo-dome trekken niet alleen lokaal publiek uit Amsterdam, maar mensen uit het hele land en daar buiten. Het zijn met name jongeren die hier op afkomen. Ze zoeken verbinding, willen uit hun dak gaan, lol hebben en beleven dat ze onderdeel zijn van de massa. Op de website van Sensation staat: 'Welcome to the pleasuredome'.

Uitgaan wordt daar een epic celebration genoemd. 'A new reality is born on the dance floor' en mensen worden uitgenodigd 'to relive the night'. Alles is gericht op beleving. Het geheel is groots, de feestgangers worden ondergedompeld in een kakofonie van geluid, kleur, licht en beeld.

In deze belevingscultuur worden nieuwe trends gezet en rituelen geboren, of herboren. In bepaalde opzichten is er niets nieuws onder de zon. Zien en gezien worden is zo oud als de mensheid, maar alles vastleggen met de camera op je smartphone en dat delen op social media als Facebook en Instagram is een trend die de laatste jaren een geweldige vlucht heeft genomen.

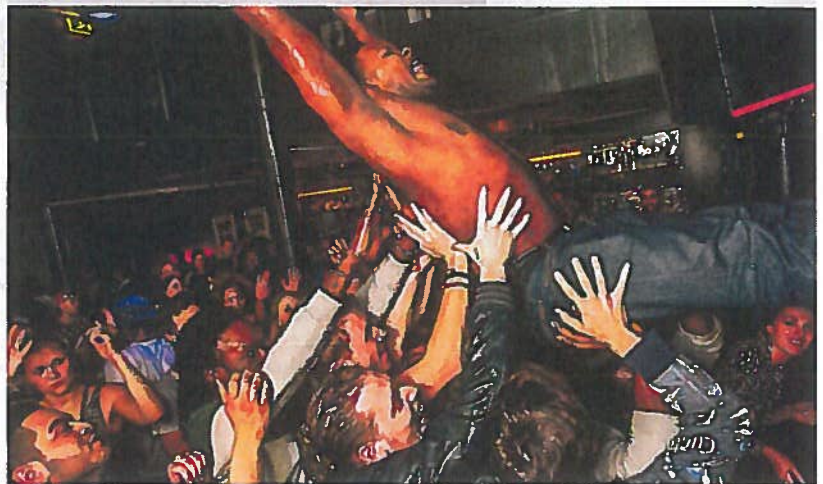
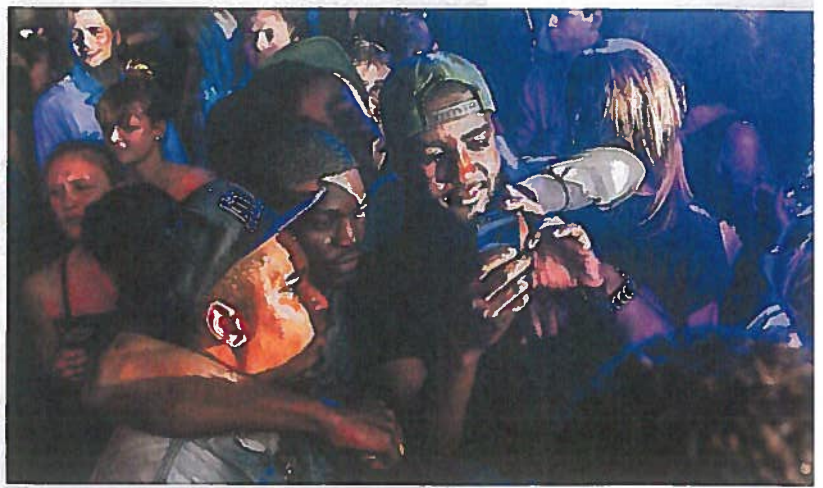

Boven: Put your hands up in the air!

Rechtsboven: Nieuwe aanwinst voor broekzakarchief over uitgaansleven

Daaronder: Stagediven

Looks, feels en sounds

Dit broekzak- en handtasarchief is de basis voor de expositie Let's Party! van Imagine IC in Amsterdam. Een tentoonstelling die de looks, de feels en de sounds van een feest wil laten zien én natuurlijk laten horen door onder meer een interactief archief waar jezelf je keuzes in kunt maken, waar je zelfs je eigen ervaringen aan kunt toevoegen. Bijvoorbeeld door je beste pick-up line in te voeren of je eigen moves op je favoriete muziek. Deze expositie gaat niet om de iconen die dit dragen, bijvoorbeeld de DJ's, maar om de mensen die naar een dance event gaan en al die informatie met elkaar delen. Projectleider Yassine Boussaid noemt Let's Party! een bijzonder project waarbij de hele stad vertelt: feestgangers, artiesten, fotografen en organisatoren. Iedereen komt aan bod. Hierdoor geeft de tentoonstelling een uitgebreide impressie van de hedendaagse partycultuur.

Jongere trends

Trends die nu door jongeren gezet worden, zijn wellicht het immateriële erfgoed van de toekomst. Imagine IC 'verzamelt, verbeeldt en bewaart nieuwe verhalen over actueel samenleven'. Op de website is te lezen: 'Jongeren bewust maken van hun eigen plek in het collectief en van het belang om die plek actief in te nemen. Veel jongeren zijn zich niet bewust van de betekenis van hun stem, waardoor die niet gehoord wordt. Maar zonder hun verhaal zijn we niet compleet.' Imagine IC beoogt met dit project aspecten van de partycultuur, de rituelen en gewoontes van uitgaan in deze tijd te benaderen als cultureel leven en mogelijk cultureel erfgoed van later. Deze feestcultuur wordt in verband gebracht met bredere uitgaansgewoontes en met dat wat er al eerder in de uitgaanscultuur was. Het gaat dan bijvoorbeeld om motieven als: jezelf opmaken voordat je naar een feest gaat, flirten of naar een afterparty gaan. Deze uitgaansrituelen hebben eigentijdse vormen, maar iedereen herkent ze.

TEXST Jolly van der Velde
Foto's Jordi Wallenburg (2014)
met dank aan Imagine IC

Wie zijn we samen

Marlou Willemsen is directeur van Imagine IC: 'Wat wij proberen is eigentijdse lifestyles van jongeren in verband te brengen met minder recent immaterieel erfgoed, waardoor we een logisch vervolg laten zien van wat mensen herkennen uit hun eigen jeugd, of nog eerder. Het gaat eigenlijk over het updaten van het idee van 'wie zijn wij samen en 'hoe doen wij dingen samen', het gaat om onze mening over wat onze manieren zijn.'

'Wij documenteren eigentijdse lifestyles van jongeren in de grote stad. Dat doen wij omdat juist daar superdiversiteit het meest wordt omarmd. Als je het hebt over de grote stad en over alle mensen die daar komen en zijn, dan zie je hele nieuwe samenlevingsvormen en -structuren ontstaan, nieuwe omgangsvormen ook. Je ziet in jongerenculturen dat die vaak sterk vermengen. Het inspireert ons hoe jongeren met diversiteit omgaan. Bij ons ben je trouwens een jongere tot een jaar of dertig. Het gaat vooral om lifestyles en bij een bepaalde stijl kun je je ook thuis voelen als je ouder bent dan twintig of vijftwintig.'

Nieuwe trends en rituelen

De DJ-centered-feesten zijn nieuw in deze wereld en momenteel echt een bepalende trend. DJ's zijn de focusfiguren van bepaalde dance scenes. Waar elders en voorheen publiek afkomt op een bepaalde band, een zangeres of een orkest, komt bij elektronische muziekfeesten een toenemend deel van het publiek af op een bepaalde DJ. Die staat centraal, voelt aan wat er bij de mensen leeft en anticipeert op de energie in de ruimte met de muziek. Hij of zij heeft veel invloed. Bij rustige muziek komen mensen bijvoorbeeld meer in de flirtmodus. Opvallend is dat genres elkaar beginnen te naderen. In vaktermen: de house-scenes zijn aan het 'verurbanen' en de urban-scenes zijn aan het 'verhousen'. Waren dat vroeger heel verschillende dingen, tegenwoordig integreert dit sterk. DJ Chuckie bijvoorbeeld komt uit de urban-scene en wordt nu ook groot in de house-scene. Urban trekt van oorsprong vaak hele andere jongeren dan house en techno. Door deze vermengingen krijg je een super divers multicultureel publiek en nieuwe dansvormen. Vanzelfsprekend blijven er ook nog steeds verschillen in publiek en manieren waarop er wordt gedanst. Het verstaan van bepaalde gedragingen als flirten kan ook per setting anders zijn. Er is natuurlijk niets nieuws aan uitgaansrituelen als jezelf opmaken voordat je naar een feest gaat en je mooiste outfit aandoen. Wat wel relatief nieuw is, is jezelf vast te leggen via de digitale mogelijkheden: het live delen van je ervaringen.

Afterparty is een feest in de vroege ochtend na sluitingstijd van de danslocatie.

Techno is een elektronische muziekstijl ontwikkeld in de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw. Aanvankelijk een industriële sound, later geëvolueerd naar een wat meer melodisch geluid, waar beter op gedanst kon worden.

De urban scene belicht de stedelijke straatcultuur van met name de niet-blanken. Onder meer urban pop. Kenmerkt zich door veel uiterlijk vertoon: blingbling.

House is een verzamelnaam van ruwe elektronische dansmuziek uit de tachtiger jaren die vaak in de undergroundscene werd gedraaid. Met het toenemen van de populariteit werd de muziek wat gladder en ontstonden er veel nieuwe (sub)stromingen.

Bubbling is een populaire erotische manier van dansen, het wordt ook schuren, kontdansen of droogneuken genoemd.

Streamen is het rechtstreeks via computernetwerken downloaden van een gebeurtenis, zonder dat de weergave wordt onderbroken.

De wereld van delen

'Tegenwoordig weet iedereen al waar je geweest bent voordat je thuis bent,' zegt Yassine Boussaid, projectleider bij Imagine IC. 'Iedereen verzamelt zijn eigen verhalen via de telefoon en de computer en is via de social media continue in contact met anderen en bouwt zo een collectie op. Het wordt pas echt interessant op het moment dat mensen het gaan delen. Je deelt het met honderd man en die sturen het naar duizend anderen en dan gaat het de hele wereld over. Je wordt erdoor uit je anonimiteit getrokken. Dat vind ik wel een krachtig aspect in de uitgaanswereld. Je vraagt niet naar elkaars werk, je wilt niet weten wat iemand doet van maandag tot en met vrijdag, maar je bent wel geïnteresseerd in het delen met elkaar van die momenten op het podium en op de dansvloer. Die vorm van gemaakte saamhorigheid is niet gebaseerd op vriendschap, maar op het moment en op de plek waarin de DJ een verbindende rol speelt. Dat vind ik een nieuw soort fenomeen.'

'Aan de ene kant wordt de samenleving steeds individualistischer en aan de andere kant is hier een nieuwe saamhorigheid, die we ook vaak niet zien. Veel mensen zeggen, we zijn er niet meer voor elkaar. Het is niet meer zoals het was in termen van saamhorigheid en verdraagzaamheid, terwijl dat op die feesten wel gebeurt. Als je aan iemand vraagt of hij hiervoor naar de feesten gaat, zegt hij nee. Maar als je puur analytisch kijkt, zie je dat mensen hun best doen om mooi te zijn voor de ander, er ontstaat aantrekkingskracht, er ontstaan liefdes. Het interessante is dat die saamhorigheid niet alleen bestaat op de plek zelf, maar dat die buiten zijn oevers treedt door dat online delen. Als een feest heel erg leuk is in Amsterdam, kan iemand in Australië dat meemaken. Sterker nog, er zijn organisatoren die streamen feesten, waardoor je met een gekneusde enkel thuis op een scherm kunt kijken en er toch bij kunt zijn. Ondertussen sturen je vrienden je de hele nacht gekke foto's door. 'Jammer dat je er niet bent, maar kijk we gaan samen onderweg, we staan nu te drinken, we dansen.' Hierdoor ben je er eigenlijk gewoon toch bij.'

'Je kunt op een dansfeest haast niet alleen blijven, je bent altijd in contact met anderen. Het is een plek om vrij te zijn, om te zijn wie je wilt zijn. Daar zit helaas ook een zwart randje aan en mensen gaan wel eens over die rand. Kijk maar naar de drie doden tijdens het Amsterdam Dance Event door overmatig drugsgebruik. Of mensen die uit de anonimiteit getrokken worden en thuis problemen krijgen. Er zijn mensen die zelfmoord gepleegd hebben, omdat het net zich helemaal om hen heen sloot. Zelfs mensen die persoonlijk niet actief zijn op Facebook of Instagram kunnen slachtoffer worden, omdat anderen daar wel mee bezig zijn. Direct of indirect word je betrokken in die wereld van delen, of je dat nu leuk vindt of niet.'

Onderdeel zijn van iets groots

Flirten tijdens een feestje is ook niet echt nieuw te noemen, wel gebeurt het nu in andere en meer uitgesproken vormen dan vroeger. Bijvoorbeeld door het gebruik van pick-up lines, een eerste zin die je zegt als je tijdens het dansen oogcontact maakt en dansend dichterbij komt. Voorbeelden daarvan zijn:

'Yeahh baby'
 'Hoeist?'
 'Heeey schatje, jij ziet er uit als mijn toekomstige ex. Wil je wat drinken?'
 'Heeey schatjeeee, wat zie je er lekker uit. Ik wil je opeten net als fruit.'
 In het verlengde hiervan ligt het populaire bubbling of schuren, een erotische manier van dansen die niet zo veel aan de verbeelding overlaat.

Hedendaagse uitgaansrituelen: Live - Share – Enjoy

Een belangrijk gezamenlijk ritueel dat eigenlijk niet mag ontbreken is: put your hands up in the air, meestal aan het eind van het feest. Dit wordt door veel mensen beleefd als een ultiem moment van gezamenlijkheid. Als duizenden mensen hun handen tegelijkertijd in de lucht steken, geeft dat een enorme verbondenheid met een hoge belevingswaarde van wow, ik ben onderdeel van iets groots.

Snel veranderende cultuur

Willemsen: 'Door de integratie van de house- en de urban-scene verandert de partycultuur snel, er komen nieuwe stijlen uit voort en gemengde publieken. Wat eerder gesegmenteerd was, komt bij elkaar en dat wordt door de DJ's aangedreven. Dit proces is voortdurend in beweging.

Boussaid benadrukt ook dat de partycultuur dynamisch, groot en veelzijdig is. 'Er zijn zoveel genres die allemaal door elkaar heen lopen. Dat kleurt Amsterdam ook op een heel bijzondere manier. De locatie Amsterdam-Zuidoost is een unieke plek waar mensen samenkomen in grote tempels om te feesten, maar er zijn ook veel bewegingen elders in het land en daarbuiten. Dan kom je in een smeltkroes van een groot regenwoud terecht van alle feesten, stijlen, genres en rituelen. Interessant is dat de groepen mensen, de gemeenschappen die op bepaalde feesten afkomen, groepen zijn die zich eigenlijk alleen maar door dat feest als groep laten definiëren.'

Een bijdrage aan de veranderende cultuur is die van de snel ontwikkelende technologische mogelijkheden. Die zijn enorm verbeterd de laatste jaren. Het was voorheen niet zo gemakkelijk om in een donkere ruimte foto's te maken, maar tegenwoordig is de nachtmodus op de smartphones zo goed dat dit prima lukt.

Feesten gebeurt natuurlijk niet alleen maar in de grote stad, in de provinciesteden gebeurt voor een deel hetzelfde, daar wordt natuurlijk ook uitgegaan. Boussaid: 'Ik denk dat de provincie graag naar de Randstad kijkt, maar dat je ook in de provincies hele interessante smeltkroezen van mensen hebt. Bijvoorbeeld jongeren uit een Molukse gemeenschap, een asielzoekerscentrum en een 5 VWO-klas, die op een avond in de schuur van het dorp lekker feesten met de lokale DJ.'

Drugsgebruik

Het gebruik van drugs is voor veel mensen een gewoonte binnen de partycultuur. 'We zien het gebeuren,' zegt Marlous Willemsen, 'maar wij hebben daar geen normatieve mening over en ik zou niet durven zeggen dat drugsgebruik de kern is van uitgaan. Doordat iedereen de hele tijd zijn eigen

feest zit te documenteren, gebeurt het ook dat er foto's of filmpjes worden gemaakt van zaken die op een party heel gewoon zijn, maar daarbuiten soms in een ander daglicht staan. Dit wordt overigens niet zonder meer gedeeld via de social media. Op de tentoonstelling hebben we de Blackbox, die daar fragmenten van laat zien.'

Drijfveer

Wat brengt deze manier van uitgaan de individuele partygangers? Waar zijn ze naar op zoek? Zomaar wat reacties:

'Door te feesten kan ik ontsnappen aan de dagelijkse sleur. Even niet je werk en je kinderen. Het is voor mij ontspannend om onderdeel te zijn van een groter geheel, dat is genieten.'

'In de urban scene is het zien en gezien worden. Dat vind ik leuk.'

'Alles wordt steeds extremer: drugsgebruik, seksueel getinte dansen. Ik heb zelf niet zoveel moeite met zo'n ontwikkeling, maar ik vind wel dat wederzijds respect een voorwaarde moet zijn.'

'Je kunt helemaal uit je dak gaan.'

'Ik kan mijzelf vergeten.'

Let's Party! te bezoeken tot en met 28 februari 2015 bij Imagine IC (zelfde ingang als de bibliotheek), Frankemaheerd 2, Amsterdam (www.imagineic.nl)